

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postás szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetlé az
Kunap utáni napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.A szerkesztőség kőszírok visszaszállítását
vagy megőrzését nem vállalja.Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyenletesen ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 9.

Néptáplálkozás.

(K. Ö.) Azok a támadások, melyeket Németország agrárellenes pártjai az új vám-tarifá-tervezet ellen intéztek, a kormányt arra birták, hogy a centrum-párt közvetítő indítványát elfogadja. Szól pedig ez az indítvány olyképp, hogy az új vám-tarifá révén befolyó vámjövödelmeket az özvegyek és árvák ellátására kell fordítani.

Szociálpolitikai szempontból ez csak helyesíthető, mert a mit a népesség a megdrágított táplálkozás révén többet fizet, az egy támogatásra szoruló társadalmi réteg segélyezésére lesz fordítva.

Azonban ennek dacára sem remélheti a német kormány, hogy az agrárellenes pártok bele nyugodnának. Az izgatás tovább fog tartani. És ez érthető dolog. Mert mi okból emelik fel a gabona és húsárakat? Abból az okból, hogy a német gazdák megtudjanak élni. Ez helyes dolog. Azonban csak mindaddig, míg a német gazdák a lakosságot kenyérral és hússal el tudják látni. Ha erre nem képesek és a német kormány mégis elzárja a határokat a gabona és hús előtt, úgy világos, hogy az agráriusok kedvéért egyoldalú érdeklődést csinál, melynek árát a nép fizeti meg, mely a felemelt hús és kenyér árak mellett csak hiányosan tud táplálkozni.

A mi különösen a húst illeti, mely a német kivitelben a gabonánál is jobban

érdekel, az illetékes tényezők egybehangzó véleménye szerint, a német gazdák nem képesek a német birodalmat hússal ellátni. Erre a legnagyobb erőfeszítések mellett is csak 20 év múlva lesznek képesek.

Innét az enormis husdrágaság. 1900. június havától 1902. július haváig Budapesten 10.6, Bécsben 14, Párisban 14.2, Rotterdamban 16 és Berlinben 25.8%-kal emelkedett a hús ára. Megjegyzendő azonban, hogy ez a drágaság szeptemberben elérte az ötven százalékot is.

Miért? Mert a határok el vannak zárva és német gazdák nem képesek elegendő húst előteremteni, még sertést sem, melyet pedig két év alatt piaczképesé lehet tenni. A vágóhidak, városi hivatalok, mészárosok egyesületei, kongresszusok panaszkodnak a hushiány és husdrágaság miatt. És ezzel kapcsolatosan kívánják a határok megnyitását.

Az agráriusok meg ez ellen tiltakoznak, mondván, ha a határokat a külföldi sertés és szarvasmarha import előtt megnyitják, akkor újból behurcolják a különböző állati betegségeket, melyek illuzióriussá teszik a német gazdák arra irányuló törekvését, hogy a német piacokat német származású hússal lássák el. És különös, hogy a német gazdák csak két államtól félik állatállományukat. Ez a két állam: Magyarország és Oroszország. Mellékesen még Dániától is tartanak.

Előre bocsátva, hogy a német agráriusok magok sincsenek tisztában azzal,

hogy a külföldről behurcolt állati betegségek mily nagy kárt okoztak a német állatállományban, a mennyiben egyik részük szerint 60 millió, a másik rész szerint pedig 100 millió márkára rugott az évi veszteség, egyszerűen nem értjük, miért agyarkodnak a német agráriusok éppen ellenünk.

Magyarország az utóbbi esztendőben annyit tett az állategészségügy érdekében, hogy állati betegségek behurcolásától a német birodalomba nem igen kell tartani. Ez saját érdekünkben van. Részint, hogy állatállományunkat fokozzuk, részint hogy azt kivitelre alkalmassá tessük. Azonban hiába való minden törekvésünk mindaddig, míg a német agráriusok hatalmi kérdésnek tekintik a német nép kenyérral és hússal való ellátását.

Mily ingatag alapon nyugszik a német agráriusok ez irányú politikája, már csak abból is következik, hogy nem áll rendelkezésükre megbízható fogyasztási statisztika. Mikor a statisztika a huszfogyasztásnál oly nagy eltérést mutat, hogy hol azt mondja, hogy évenként és fejenként a huszfogyasztás 29 kgr., hol azt mondja, hogy 42 kgr., ott könnyű dolog, egy megbízhatatlan termelési statisztika segítségével a kenyérkérdést a gazdák létkérdésévé megtenni.

És mivel ezt Németországban az agráriusokon kívül mások is tudják, reményünk lehet, hogy előbb-utóbb a józanabb felfogás fog győzni.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Miniatur fotografikák.

Irtá: Szabó Ilona.

XI. Olga.

A mai koránérett gyermekszívek fogékony-ságával jutott élete első nagy csalódásához, tizenhatéves korában. Olyan érzékenyen vette a dolgot, hogy strichninnel meg akarta mérgezni magát. Szerencse, hogy csak gondolatban szerezhette be a gyilkos mérget, valóságban sohasem juthatott hozzá. Elénk fantáziája sokszor látta már tragikus halála nagyszerű jelenetét. Igen imponálónak találta s roppant mód szerette volna a valóságban is végigélni. Hanem persze ez épp oly lehetetlenség, mint a másvilágról visszazónázni s a nyirkos sírgödörből egyenesen a bálterem sima parkettjén keringőzni. Ilyesmirel ábrándozni azonban könnyű és szép dolog, akinek nincs egyéb foglalatossága.

Persze az idő mulik s régi, tapasztalt,

okos emberek mondják, hogy az időnek nem csupán az a kötelessége, hogy monoton egyhangúságban elmúljon, hanem egyúttal a jó orvos szerepét is teljesítse. Így esik meg, a halni vágyó kisleányokkal is, az a novellákban is hatásosnak bizonyult fordulat, hogy a fájó szív se lassan-lassan behegged s a régi romokon friss, üde virág virul.

Azt is ugyancsak a régi öregektől hallhatjuk, hogy: akinek a kása egyszer megégeti a száját, az másodszor már jobban megfujja. És mégis a legdühösebb fujkálás dacára is hányszor megtörténik, hogy másodszor, sőt harmadszor is megstíti a nyelvünket. Némely embernek olyan a szerencséje, hogy a kását mindig forrón egye.

A peches embernek épp az a legnagyobb pechéje, hogy egyik kalambitából a másikba rohan. Ha megfutamodik a villamos előtt, biztos, hogy nekimegy a robogó fiakkernek, vagy legjobb esetben galoppban vágató, esetleg gyanutlanul, békésen bámészkodó felebarátjának. És amint vannak dühös kártyajátékosok, akik folyton játszanak, már csupán csak

azért, hogy egyszer meg foghassák a szerencse lábát, még se nyernek soha egy garast se, épp úgy vannak szerencsétlen szerelmesek, akiknek minden kísérletezésük csütörtököt mond, mint egy vén, rozsdás szüreti karabély. És ez ellen tenni nem lehet. Ezeknek megmondhatatlan születésük pillanata bizonynyal a Faib kritikus napjaira esett.

Ha csak egy kicsi humorral rendelkezik a sors ilyen balekja, nem veszi tragikusan az életet, hanem kaczag a pechék libasorán. Persze ez is csak úgy lehet, kit hogyan formál át az élet.

Olga például az első krízis tenger könnytől dagályos lefolyása úgy formálta át, hogy mikor a második kolosszális csalódás hasított bele szívébe: felkaczagott és csodálatosan megjőzanodott. Pedig már ekkor is azt hitte, hogy okosan, józanul, megfontolva választotta meg a maga félistenét. S ekkor kellett beismernie tévedését és meggyőződni, hogy a nagy világosság, szabad, tiszta látás még csak itt kezdődik.

Es nem is vádolhatta az embert, akit nagy-nak, nemesnek, hatalmasnak, tökéletesnek lá-

Értesítés!

Van szerencsénk T. vevőink s a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy az őszi és téli időnyre mindennemű női, férfi, leány és gyermek bőr, lack, posztó Carlsbadi cipőink, valamint uri és flu plüsch, posztó és loden kalapok, férfi fehérművek, kesztyűk, harisnyák, nyakkendő ujdonságok, mindennemű kötött és szövött, valamint Jaeger-árak stb. teljes választékban megérkeztek, melyeket meglepő olcsó árakon bocsátunk a vevő közönség rendelkezésére.

Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy szolid cégénél természetes!

FÁBRY TESTVÉREK nagyruháza

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Telefonszám 76.

Keresztény üzlet!

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 9.

Ma csönd és nyugalom igrkezik.

Két alelnök, kilencz jegyző és a háznagy megválasztása: — ez a napirend, amit még kiegészítenek az elsőki jelentések. Hosszu szavazással kezdődik tehát az ülés, szavazással melynek eredményét ugyszólván már előre jegyzőkönyvbe is lehet foglalni.

Bent a teremben tömörültek ülés kezdete előtt mégis a legtöbben. Farkas János, a dalás népszerű főterembiztos ott sürgölt-forgólt soraik között és pártkülönbség nélkül osztogatta a szavazó-lisztákat.

Féltizenegy is elmúlt, az üres folyosókon végigcsendült a villamos csengő és bevonult gróf Apponyi házelnök jegyzőinek nagy kíséretével. Apponyi a megnyitás után magyarázattal kezdte.

— Előzést kérek a tisztelt Háztól, hogy ma a szokottnál későbbben nyitottam meg az ülést, de a költözöködés zavarai okozták még ezt. A jövőre a magam részéről a pontosságot be fogom tartani.

Helyeslő moraj hangzott, de a morajba meglepetésszerűen hangzott az első szava:

— Napirend előtt Kossuth Ferencz képviselő ur akar szólni.

A vihar idézése.

Szell Kálmánnak a viharban mondott egy megjegyzését állott fel számon kérni a függetlenségi párt elnöke.

Kossuth Ferencz: Tisztelt Ház! A tegnapi ülésen a miniszterelnök beszédébe olyan nyilatkozat csuszott bele, mely a sajtóban máris félremagyarázásra adott okot. A miniszterelnök azt mondta tegnap, hogy a függetlenségi párt részéről oly heves támadásban részesült, mely — s ezt kimondani nem habozott — éppen ezzel a kormányval szemben a függetlenségi párt részéről nem volt megokolva. En kijelentem a leghatározottabban a következőket: A függetlenségi pártnak semmi oka sincs a jelen kormányt kimélni, vagy jobban kimélni, mint más kormányt. A függetlenségi párt soha személyek ellen és soha személyekért nem kü-

tott ideális lelke, akit tisztító, nemesítő, ideálisító szemüvegű az ember k tömegéből megszűre kimagaslónak, tündöklőnek, akit féltésnek tartott. Az ő tökéleteset, nemeset kereső lelke volt a hibás, hogy gyarló embert, földi salaktól megüszítva eszményi polczra helyezett.

Megtanulta, hogy hiúság, dőreség emberben a tökéleteset keresni. Gyarló, silány porték az ember, ami szépség, tisztaság, erényesség látszik rajta, az mind a fantáziának roa aggatott sallangja.

Kikacszta tizenhatéves szive fájalmát, mikor azért hullottak édes, szomorú szeméből a könnyek, mert a szerenádzó jogászyerek eltévesztette az ablakot; kicsoda csalódás ez a második ahhoz képest, mikor egy ember által, a nagy emberiségben is csalódik. Mikor a tökéletesnek hitt »igaz ember« lesüllyed a magaslatról, mikor a féltésen tisztességtelen, alacsony szándékkal közelte meg!

Ha a nemesnek, jónak látszó »ilyen«! — nem volt érdemes sem siránkozni rajta, sem másikat keresni. Mert, milyen lehet a többi?...

A saját tanulsága erőt, határozottságot adott egyéniségének, biztos, világosan látó szemmel nézte a világot. Egyenesen, szilárdan állott, egymaga, az élet minden viharában, hi nek nincs szüksége az erős s könnyen megingó támaszra... Tudatosan bizva tiszta lélekének nagy erejében, képes volt felvenni és megküzdni a harczt a világi előítéletekkel.

Es mindvégig tántoríthatlan, tiszta maradt a kísértésektől, erkölcstelenségektől hemzsgő tömegben.

dött, hanem mindig elvekért és elvek ellen. Mi tehát legnagyobb eréllyel fogunk a Széll-kormány ellen is küzdeni. Kérem a tisztelt miniszterelnök urat, magyarázza ki tegnapi szavait.

Szell Kálmán: Szívesen válaszolok és szolgálok magyarázattal. Már tegnap Rátkaynak is válaszoltam, hogy említett megjegyzésemben nincs vonatkozás erre a pártra, mert általánosságban szökött. Hogy miként magyarázza a sajtó egyik-másik mondásomat, ahöz semmi közöm. Miandent félre lehet magyarázni ha úgy akarják. En itt felelek s Kossuth Ferencznek felelek. En tegnap — az volt az én impresszióm — itt méltánytalanul tettem megtámadva.

Kiáltások: Ohó! Még gyöngédek voltunk. (Lárma a baloldalon.)

Az elnök csöngel.

Szell Kálmán: Tegnap mikor válaszolni akartam, alig tudtam szóhoz jutni. En senkit semszoktam zavarai, engem unos-untalan megzavariak. Abban a nagy, vehemens zajban mondtam s néhány invektívaszámba menő megjegyzésre mondtam azt, hogy még a leghevesebb ellenzéknek sem szabad azt mondani, erőszakkal küzd a jó ellen és hogy bármely ellenzéknek több oka volna erre, mint ennek az ellenzéknek, melylyel szemben olyan kormány áll, mint ez, mely a törvényhez ragaszkodik s törvénytértést soha sem követ el. Az ellenzéknek joga van hozzá, de egy törvénytisztelő kormányval szemben nincs oka az erőszakra. Ezt általánosságban mondtam, in thesi. Nem három, ne kimélnék!

Kiáltások: Nem is kimélnék!

Szell Kálmán: Ezzel a magyarázattal szolgálhatok. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kossuth Ferencz: Még azt akarom konstataálni, hogy nemcsak nyilvános, de privát ok sincs, amiért ez az ellenzék épp ezt a kormányt teljes kiméltelenséggel se támadhatná.

Szell: Persze, hogy nincs.

Kossuth Ferencz: Ezek után csak azt akarom megjegyezni, hogy sajnos ha Magyarország miniszterelnöke azzal védekezik, hogy ő a törvényt tiszteli.

Kiáltások: Ez jellemző!

Az incidens ezzel véget ért és most a választások következtek.

Csöndes szavazás.

Az öreg gróf Esterházy Kálmán odaült az emelvényre s olvasta a névsort s a képviselők egyenként adták le szavazatukat előbb az alelnökökre, aztán a háznagyra és a jegyzőkre. A kormánypárt jelöltjeivel szemben a függetlenségi párt az egyik alelnöki állásnál Barabás Bérra adta szavazatát.

Jóval a déli órák után ért véget a szavazás és eredményeképpen a Ház alelnökei ismét Tallián Béla és Daniel Gábor lettek. A háznagy titkára is megint Csávósy Béla választották meg. A Ház jegyzői pedig: Dado-Vics György, Endrey Gyula, gróf Esterházy Kálmán, Lázár Arpad, Major Ferencz, Nyegre László, Rátkay László, gróf Teleki Sándor, Szócs Pál lettek.

Ezután Apponyi átadta az elnökséget Talliánnak.

Bartha Ödön: Tegnapról emlékeztetes marad Széll kijelentése, hogy Kossuthot nem ünnepli. (Félkiáltások a balon: gyalázat!) Széll sohasem nőhet akkorát, hogy megbíráhassa Kossuthot.

Szell: (Ismét kifejti tegnapi felfogását) Kossuthról mondott nyilatkozatomért bátran várom a nemzet ítéletét.

Bakonyi történelmi esetekkel bizonyítja Kossuth igazságát.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Okt. 19-20. Iparosok országos kongresszusa.

Kommentár

Lakos L. „Városunk jussai“ cz. cikkéhez.

Írta: Zsák I. Adolf.

Rendkívül sajnálom, hogy csak most tettem figyelmessé e lap még vasárnapi számában megjelent fenti című cikkére, melyet Lajos Lajos, városunk levéltárának ez idő szerinti helyettes és — mint a tények mutatják — buzgó munkásságu öre írt.

De még inkább sajnálom azt a körülményt, hogy a hely, a hol a kérdéses közlemény megjelent, nem természetesen tere a jogtörténelmi vitáknak. Ennek dacára azonban mégsem hagyhatom némi megjegyzés nélkül, — habár e helyen is — Lakos Lajos cikkét; mert különben nincs kizárva annak a lehetősége, hogy sokan kik azt elolvasták, a várad iat. szeri. Káptalant e város anyagi, jogi és kulturális fejlődésének kerékkötőjéül fogják tartani, sőt jogtörés és fosztogatásról vádolni. Már pedig, ha a Lakos-féle közlemény minden részében igaz, ilyen véleményt joggal alkothat magának kiki káptalanunkról. Miért is részben a bal-itelet alkotásának a megátlására, de leginkább a történelmi és tárgyi igazság érdekében a városi levéltárból közzét kérdéses iratot, melynek — mint a bevezetés igazolja — minden egyes betűjét Lakos Lajos készpénzül fogadja el, a következőkben egy történelmi visszapillantás kapcsán röviden bonczkés alá veszem.

A tisztánlátás kedvéért előrebocsájtom, hogy a Lakos által közzét »régi krónika« nem krónika, mint ő nevezi, következésképpen nem valami troubadour, welsi bárd, vagy igrice heggedős műve, hanem összefoglalása, jegyzéke azon jogigényeknek, melyeket Várad városa a Rátkóczy zavarok után a káptalannal szemben önmagának vindikált; s a melyeknek érvényesítése érdekében a várad i káptalannal 1711-1859-ig perelt, és mint ilyen csakis a város valamelyik prókatorának, még pedig mint alább látjuk, rossz prókatorának lehet a munkája.

E prókatori mű substratumá röviden a következő: Várad eredetileg törvényhatósági joggal felruházott: szabad királyi város volt; a mely jellegét azonban csak 1660-ig tarthatta meg; mert ez időtől 30 éven keresztül a török uralom zsarnoksága, 1692-től kezdve pedig a visszaállított várad i püspökség és káptalan minden jogalapot nélkülöz, sőt csalással szerzett (mert u. i. az 1552-i portalis conscriptio megghamisította) járma alatt sanyldott.

Hagyjuk-vessük meg e véleményt elemeiben.

Először az az állítás, hogy Várad akármikor, habár egy rövidke évig is, nem pedig mint a kérdéses jegyzék tartja: kezdettől fogva 1660-ig, tényleg szabad kir. város lett volna, ugy hazai történetünk, mint Letti Corpus Juris-unkban való minősítellen jaratianságok az ektatásis jele. Nem találkoztam még történetirodalmunkban ugyanis munkával, mely ezt az állítást mekkoczkázta volna és viszont a »Corpus Juris« 1751. évi hitelen kiadása, — melyben a II. kötet 237-ik lapján, a második hasáb 10-12. bekezdésben az összes magyar szabad kir. városok elsorolatnak — szintén nem tud róla semmit. De elidvehetné valaki erre, hogy a prókator eredeti oklevélre hivatkozik. Ismerem magam is az oklevélt, melyet városunk oly szent félelemmel őriz s a mely ketszer is napvilágot látott u. m. F. J. R. Codex diplom. IV 2. 492-3. II. és Karasztyur J. műve (De scripto Eppatus et Capit. Varad.) I. K. 126-129. II. de azt is tudom róla, Fejérrel (u. o. 493. I. I. jegyzet) és Bonnyitayval (a várad i püspök. története I. K. 38-39. I. 3. jegyzet), hogy az nem Nagy Várad a, hanem a baranyamegyei Pécs-Váradra vonatkozik. A minek döntő tanubizonyossága sok egyben kívül az a körülmény, hogy a kérdéses oklevél Várad határjáró levele lévén, a Körösi (melyen kötszer kedl átmenni, ha körüljárja az ember) nem is említi; továbbá számos egyéb okmányokból kánárgate-ül tudjuk, hogy kik bírták ez időben (1259-ben) Nagy-Váradot, ezek között pedig sem előbb, sem ekkor, sem pedig később Apát nem fordult elő, a kit per-

dig az oklevél Várad birtokosának mond. De igenis vannak egyéb okleveleink, melyek Pécs-Váradot apátsági birtoknak mondják, sőt ugyanazon apát (Beatus), kit a prókatori oklevél váradit bir okosnak tart, előfordul később is sokszor, a XIII. századbeli okiratokban, de ezekben mindenütt Pécs-Várad szerepel.

Másodszor; miután Tehát Nagy-Várad nem volt önjogi municipium, azért valakinek a földesúri joghatósága alatt kellett állnia. Ez pedig a helybeli lat. szertartásu káptalan volt; mely azt Szent László korától kezdve örök és gyökeres joggal: teljes földesúri joghatósággal bírta (iure perpetuo et radicali, plus iure dominii), a mint ezt az eredeti, kiadott és kiadatlan valamennyi 1552 előtti oklevelek számai bizonyítják. (Pl. Országos levéltár: Dl. 6371. Codex diplom. V. 3. 307—8. u. o. V. 3. 244. A váradit káptalan legrégebbi statútumai. 28. 31. 37—8. stb. II.) Következésképpen a portalis összeírásnak a káptalant illető része nem lehet hamis, mivel ha megakarták volna is valaki ezt a részt a káptalan javára hamisítani, nem lehelte, mert a magyar magánjog valamely terület birtoklására vonatkozólag nem ismer erősebb jogcímet, mint a melylyel a káptalan Váradot addig bírta. De következik ebből egyúttal az is, hogy midőn a váradit káptalan a XVII. század utolsó tizedében a püspökséggel egyetemben »régijogaiba« vissza állították, semmiféle jogtörést és foszlogatást nem követett el a városal szemben, csak azokat az igényneveket érvényesítette, melyeket neki a kétségtelen hiteli és alapu oklevelek számai biztosítottak.

Ennyi is elegendő — azt hisszük — ahhoz, hogy a Lakos-féle közlemény állításainak az alapját süppedékesnek találjuk; a kérdés teljes megvilágítása céljából azonban szükségesnek tartjuk a következő rövid történeti vizsgálatot megtenni.

Ezeröttszázötvenhét április 11-ig a váradit káptalan szakadatlanul és háborítatlanul bírta Váradot és gyakorolta felette a teljes földesúri joghatóságból kifolyó hatalmat. Ez a járom pedig akként nevezett rája, hogy az idegenek, kik az európai kultúra góczpontjaiból jöttek ide, »földi paradicsom«-nak, (ist noll einem irdischen Paradies zu vergleichen) »leggazdagabb város«-nak (»opulentissima urbs«) találták. Ekkor (1557.) azonban János Zsigmond a káptalant száműzte, összes birtokait és jogait pedig a kincstár számára foglalta le. Ez időtől kezdve tehát Várad a klerikális iga felszabadulván az erdélyi fejedelemség fenntartó, ápoló és fejlesztő karjai alatt haladt és fejlődött a szabadság fide lépkörétől környezve 1660-ig... haladt és fejlődött még pedig úgy, hogy a káptalan száműzetését követő évben (1558) Izabella királynénak rendelkezést kellett kibocsátania, (Keresztúri I. m. II. 218.) hogy a városi épületek a régi, a klerikális fényt, a lakosság az ősi számot, az ipar, kereskedelem és kultúra pedig a régi erőt visszanyerje. De vegyük még e szabadon elért fejlődési ponthoz a többieket, melyek alig emberöltő időközben váltották fenn egyenest: az 1598-iki török, az 1604—5-iki Bocskay és 1660-iki ismét török ostromot, melyek városunkat az anyagi és kulturális sirba juttatták. Micsoda kárpótlás volt ezekért a városra azok a privilegialis levelek, melyeket Izabella, János Zs., Ferdinánd, Báthory Kristóf és Zsigmond, Rudolf meg Bethlen Gábor nyújtottak? Talán ezek rejtek masokban a város önrendelkezési, földesúri jogát? kérdeni talán valamelyik olvasóm! Oh nem! Mert azok a jogosítványok, amelyeket a város ezen kiváltságlevelekben megszerzett, nem zárják ki a földesúri joghatóságnak idegen kezekben és tulajdonában való összpontosulását; teljesen megférnek egymás mellett. És imel ennek a körülménynek a fel nem ismerése volt az oka annak az óriási torzsalakodásnak és pernek, melyet a város a káptalan

ellen 1711-ben megindított és rövid szünetekkel 1859-ig folytatott. Ez az a bizonyos sötét hályog, mely a fenti prókatorunknak is a szemét fedte, a mikor a Lakos-féle krónikát egybeállította.

Még egyet! De ez már Lakos Lajos unak szól:

Levéltári buváriáit közben a kutatót kettős elv kell, hogy vezesse: az egyik »nnak élénk tudata, hogy nem minden »szentírás« a mi írva van; azaz: kritikával kell buvárnodni; a másik pedig, hogy a levéltárnak akárbány aktája, ha annyira is szű és molyeite, hogy a betű csak alig látszik, a per pedig ujjai vastagsága rajta, nem érdemel — nyomdafestéket.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Tegnap délután szokatlan képe volt a városi közgyűlésnek. A terem zsúfolásig megtelt, de már ennél több városatyát is láttunk, hanem az ajtóban csoportosan álltak a szírajkóló munkások vezérei s várták, hogy mikor kerül az ő ügyükre a sor. Észre lehetett venni, hogy lesz egy pár »város« beszéd, amely nekik van száva.

Csak hogy jó sokáig kellett várniok.

Mindjárt a gyűlés elején megindultak az interpellációk, amelyek között a legfigyelemreméltóbb volt a Körörs folyónak megfertőzése. Ebben a dologban tehetetlen a város s türelem kell a folyton fenyegető veszélyt, mert hát hatalmas, befolyásos emberek a Bihar-Szilágyi olajipar részvényesei s előbb való a busás osztalék, mint a város érdeke.

Erdekes vita fejlődött ki a villamostelep elhelyezésének kérdésénél. A tanács keresztül vitte a mit akart s a régi sertésvásártéren lesz a villamostelep, mert néhány peczesori pálinkamérő érdeke úgy kívánja.

Gyönyörűséges »vitakozás« volt, a mit egy-két »városatyá« a városház építésének kérdésénél kifejtett. Az a mód és modor, amit láttunk, nagyon elűtő a művelt társaságok szokásaitól. Pedig a törvényhatóságot ilyenek tartanánk.

De hát a felseregett szociálistáknak ez tetszett — és vannak emberek, akiknél a »nép«-szerűség — haszonnal jár.

A szikvizdó bérletének kérdésében fölül-multa önmagát a törvényhatóság, vagy is az a 31 bizottsági tag, a kik jól voltak szervezve ahhoz, hogy tekintélyes ezeket ki dobjanak hat évre a város pénztárából s megmentsék az eddigi bérlet a — tönkrementéstől.

Feldmann már a lépcsőnél fogadta a városatyákat s mint hajdani kortesvezér, most a saját érdekében érvényesítette enembeli igen becses és bő tapasztalatait.

A szavazásnál annyira belemeledgett a kapacitálásba, hogy önmagát is sikerült megnyernie arra, hogy a saját érdekében szavazzon.

A szavazásnál a kisteremből berohant a szavazók közzé, azonban a polgármester leintette egy erőlyes kézmozdulattal.

De hát most már meg van az öröm. Hat évig ismét káros ember lesz, akit tönkre tesz a szódavizadó bérlete.

Ő is úgy van, mint az egyszeri mészáros.

Ráfizet a bérletre, de hát élni csak kell valamiből.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Géza, Dr. Károly Irén, Kaczián Károly, Dr. Konrad Márk, Mezey Mihály, Nozák Rezső, Dr. Pácz Sándor, Rác Mihály, Stark Gyula, Dr. Stokker József, Szokoly Tamás, Dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czeglédy Jeremiás, Déry János, Dr. Grósz Menyhért, Halász Lajos, Dr. Kecskeméti Lipót, Mihely Adolf, Mili-bák József, Dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Sul-yok István, Stern Herman, Dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, Berger Dániel, Dr. Dési Géza, Domo-kos Károly, Feldmann Izidor, Dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Dr. Kurländer Ede, Reismann Mór, Schwartz Antal, Smetka György, Ullmann Sándor, Weisz Mór, Deutsch K. Ignác, Diósi La-jos, Dr. Döry Ferencz, Frankl Lázár, Guttmann József, Dr. Gyémánt Jenő, Janky József, Kepes Ignác, Mihely Pál, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, Dr. Moskovits József, Moskovits Mór, Dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Plesz Áron, Pékánovits Imre, Rádl Ödön, Rendes Vil-mos, Rothmann Jakab, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, Stern Márton, Rimler Károly, Bordé Ferencz, Dr. Istvánffy István, Eleméry Fe-rencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy La-jos, Lukács Ödön, Düs László, Sztarill János, Dr. Baróthy Akos, Jablonszky Emil, Ragány János, Szűcs Géza, Szűcs István.

A polgármester jelentése.

A főispán megnyitó szavai után

Bordé Ferencz főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését a közigazgatás múlt havi állapotáról. A főbb adatokat már közöltük.

Fel-milti még a polgármester, hogy a főispán Kőszeghy József m. á. v. méraökört vezette ki a város főmérnökévé, aki október 15-én foglalja el állását.

A jelentést tudomásul vették.

Interpellációk.

Balogh Döme szólalt fel a jelentéssel kapcsolatban. Több irányban interpellálta a polgármestert. Kifogásolja, hogy a jelentésben nincs befoglalva, hogy a polgárok által befizetett adókat mire fordítják. A kövezésre most is ezeket adtak ki. Egyes helyeken felbontják az új kövezést s újra burkolják. Ki fizeti a másodszori kövezést. — A pénzügyigazgatósággal ujjat huz a város. A fogyasztási adó összegét idejében nem fizette be a város s ezért 700 korona késedelmi kamatot kell a városnak fizetni. Kit terhel itt a felelősség?

Mihely Adolf az iránt interpellál, hogy az idegenforgalom emelésére nem fordít gondot a város. Vásárok és más mozgalmasabb alkal-makkor nincs elég hely a szállodákban. Van egy terv a városnál a Sas-szálloda átalakítá-sára. Mi történt ezzel?

Dr. Altmann Jakab a Teleky-utcai ká-polna környéke tárgyában szól. Az újjvárosi r. kath. plebánia hivatal a disztelen helyet beke-riteni akarja. Tervet is adtak be. Kérdi, hogy hajlandó-e a polgármester ezen ronda helyet esetleg a város költségén bekeríteni.

Szokoly Tamás interpellációjában a Kö-rörs megfertőzését eleveníti fel. A mező-telegdi olajgyár által a Körörsbe eresztett vitriol-salak már évek óta veszélylyel fenyegeti a vízveze-

A város rohamos fejlődése szükségessé tette, hogy az európai nagyvárosok mintájára **czipő-, kalap- és férfi divatcikkekben különlegességi üzletet** rendezzek be, hol mindennemű férfi divatcikkek a leg-szebb és legelegánsabb kivitelben kaphatók. — *Férfi ingek, gallérok, kszelők, harisnyák, sétabotok, kalapok, férfi-, női- és gyermek lábbelők, pipere cikkek* stb. óriási nagy választékban. — A n. c. közönség minden rétege, üzletem-ben oly kiszolgálást nyer **tartós, divatos, finom és elegáns** áruim beszerzése mellett, hogy rövid idő alatt megvalósulva láthatom azon reményemet, hogy az egész városban a hálás közönség megjutalmazza törekvésemet azzal, hogy egyik a másikkal fogja ajánlani:

Vásároljunk Rein Jakabnál, mert ott hallatlan olcsó, jó, szép és elegáns minden. 314

UJ ÜZLET!!

REIN JAKAB czipő-, kalap- és férfi-divatruháza.

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda.

Meglepetés! 8000 darab mintanyak-kendőt osztok szíjjel.

Szíves látogatást kér tisztelettel **REIN JAKAB.**

tókat. Esetleg külön menjen fel a polgármester ez ügyben a miniszterhez.

Dr. **Altmann** Jakab szintén ez ügyben szólal fel. A Körözs megfertőzése ügyében korábban indítványt nyújtott be. Miért huzódik ennek az elintézése?

A polgármester válasza.

Rimler Károly polgármester azonnal válaszolt az interpellációkra. A város összes számadásai, az okmányokkal együtt a törvényhatóság elé lesz terjesztve a zárszámadások kapcsán. Részletesen nem lehet elszámolni a havi jelentésben mindenről, mert ez kötetekre menne. Az új kövezeteket azért bontják fel, mert kellőleg ellenőrzik s a rosszat újra készítetik, de a vállalkozó fizeti az újabb munkát. — A kir. pénzügyigazgatósággal semmi ujjhuzás nincs. A 700 korona késedelmi kamatot tényleg kivetették, azonban a vizsgálatot már megindították, hogy kit terhel a felelősség. Az összeget az a tisztviselő fogja megfizetni, aki a mulasztást elkövette. — A Sas átalakítására érkezett be egy terv, de azt még alapul sem fogadhatta el a tanács, hanem a Sas átalakítására a mérnöki hivatal már elkészített egy tervet, amelyet közelebb előterjesztenek. — A Kápolna-tér bekerítésére intézett az újavárosi plébános egy beadványt a városhoz. Ezt örömmel fogadták. De az áldozatkész főpap elhunyt s így valószínűleg nem áll a plébános rendelkezésére a szükséges összeg. A teret most már a város fogja bekeríteni. — A Körözs megfertőzésére nézve adjanak neki időt, hogy minden tekintetben tájékoztassa magát. A jövő havi közgyűlésre konkrét javaslatot tesz, hogy a törvényhatóság milyen irányban tegyen lépéseket.

A polgármester válaszát tudomásul vették.

*

Elnöklő főispán a felmerült szükséghez képest **Altnóder** Béla közigazgatási gyakornokot tb. aljegyzővé nevezte ki.

Tolnavármegye feliratot intézett a képviselőházhoz, hogy a Szerbiából behozott gabonára a vámszerződés megújításánál az eddigi kedvezményt szorítsák meg. — A feliratot partolja a közgyűlés.

Elfogadják a tanács azon javaslatát, hogy az állami gyermek-menhely czéljaira a város 2 holdat ingyen engedjen át az Epres-kert területéből.

A villamos telep helye.

A villamos világítás részére szükséges központi telep helyére vonatkozólag a tanács részletes előterjesztést tett. A váradi-velencei vasútállomás mellett levő területért a gazdaközönség 3200 koronát vagy megfelelő krumpliföldet kér. A terület nem alkalmas a telep czéljaira, mert nincsen elég víz az üzemhez. A világítási szakbizottság ezért újból a már egyszer leszavazott közraktár mellett területet ajánlja újból. A városi tanács azonban azt javasolja, hogy vegye meg a város a sertésvásártér mellett levő Rosenfeld-féle házat 12 ezer koronáért s a sertésvásártérből a közúti vasutól visszamaradó terület hozzácsatolása után ide építsék a telepet. Így lesz terület a jövő fejlesztésre is. A már meghirdetett pályázat alapján a legelőnyösebb vállalkozóval kösse meg a telep építésére a tanács a szerződést.

Dr. **Friedländer** Samu a tapasztalat alapján igyekezik kimutatni, hogy a váradi-velencei telepen van elég víz. Ha egy kút nem elég, ásának többet. A közúti vasút érdekében akarják csak a telepet a városba behozni, pedig a szakértők szerint a szénzállítás miatt kell a telepet a városon kívül elhelyezni. O nem tolja a közúti vasút érdekeit. Velenczén van hely a terjeszkedésre, míg a városban házakat kell drágán megvenni erre a célra. Egy pár ember ne szegüljön ellent a közgyűlés akaratának.

Szokoly Tamás is a váradi-velencei terület mellett szól. A szénfuarozásnál 6—7 ezer koronát takarít meg a város. A gyárakat vigyék már ki egyszer a városból. Partolja a dr. **Friedländer** indítványát.

Dr. **Károly** Irén azon elv fontosságát hangsúlyozta, hogy minden város a polgárok megadóztatása nélkül lássa el szükségletét. A központi telep helyének kérdésénél a magán érdekek dominálnak, s mindent elkövetnek, hogy a Ganz-czég ne teljesítse az elvállalt munkát s kicsusszék a város kezei közül. Egyik ajánlat a másik után jön s csak késedelmeskedünk. O fogymit indítana a világítási bizottság ellen, mert az bűn, hogy most sem tudjuk, hol van a szükséges víz. Ellene van a tanács javaslatának. Tisztelet a közgyűlés határozatát, de azon lehet változtatni, ha a szükség úgy kívánja. Jól tudja, hogy leszavazzák, de mivel a velencei területen nincsen víz, azt javasolja, hogy térjenek vissza s a közraktár mellett levő területet jelöljék ki a telep részére. Itt minden kellék meg van. A sertésvásártéren a közúti vasút átenged egy területet, de azért nagy ellenszolgáltatást követelne s még víz után is kellene itt kutatni. A szénfuarozás is kiválóan fontos pénzügyi szempontból. Már az utolsó órában vagyunk s a késedelmezés elkerülése végett teljes lélekkel a közraktár mellett levő területet ajánlja a telep helyéül. (Ellentmondások.)

Rendes Vilmos azt hangsúlyozza, hogy a közraktár mellett igen magas feltöltés kellene, s a mély alapozás is ezekbe kerülne.

Dr. **Sarkadi** Lajos felel, hogy Dósi Lajos a vasút közelében levő gőzfűtő telepet felajánlotta más területért. Itt közel lenne a vasút s a belterületen lenne a telep. Vagy miért nem vették figyelembe a Dunkei-telepet, amelyet szintén felajánlottak. Itt épületek is vannak a telep czéljaira. (Közbeszólások: De mind rosszak.) Indítványozza, hogy most ne határozzanak a kérdésben, hanem az elhangzott kívánalmak megfontolása után rendkívüli közgyűlésen tárgyalják a telep ügyét.

Rimler Károly polgármester mumusnak tartja, hogy a közúti vasutól félnek. A szakértők eldöntötték, hogy Váradi Velenczén nincs elég víz. Tekintve az ügy sürgősségét, már most kell más helyről gondoskodni. Ilyen ideális hely a volt sertésvásártér, a Rosenfeld-házzal. A szénzállításért nem fizetnek többet mint más. Itt lesz elég víz is. A Rosenfeld-házért fizetendő 12,000 kor. jó befektetés, amely kihozza a kamatot.

Dr. **Stocker** József legszívesebben a velencei legelőt látná a telepet, mert a szénzállításnál 5000 koronát takarítanak meg évenként. Ha kevés a víz, miért nem ásunk több kút? A sertésvásártér ellen azért van, mert ha a közúti hál, mindig bizalmatlan. Ha a velencei legelőn nincsen elég víz, akkor a közraktár mellett levő területre építsék a telepet.

Dr. **Sarkadi** Lajos indítványát visszavonta, mire a közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

A sztrájkolók védelmezése.

A városház építésére vonatkozólag a tanács előterjesztette, hogy az építési bizottság az épülő városház nagy termének kibővítését ajánlja, 3000 korona több költséggel; a szerződés akként módosíttassék, hogy az ablakokat csak tavasszal rakják be s a földszint falait tavasszal lássák el vakolattal. A toronyra nézve két új terv van; az egyik 14.300 korona, a másik 10.000 korona többlet kiadást okoz. A tanács az olcsóbbat ajánlja. Továbbá a kőművesek és ács munkások sztrájkja miatt hatalmazzák fel a tanácsot, hogy szükség esetén a szerződéstől eltérően, idegen munkások alkalmazását engedélyezze a vállalkozóknak.

Halász Lajos elfogadja a terem kibővítését; a toronyra nézve a drágább terv kivi-

tele mellett van, mert az erősebb és tartósabb lesz. De a munka egy részének elhalasztását ellenzi, mert ez a munkások kijátszása lenne. A tanács által az idegen munkások alkalmazására kért felhatalmazást a leghatározottabban ellenzi, mert a bérharcot ez megsemmisítené s tönkre tenné a szegény munkás népet. A városi székháznál ne szegődjék a város a tőke szolgálatába s a munkások elnyomására. 400 munkás éhezik. Ha idegen munkásokat hoznak ide, vérengzések lesznek. (Zaj)

Elnöklő főispán Halászt rendretasítja.

Szokoly Tamás hibáztatja, hogy elpuskázta a tervet s pótkiadásokkal kényszerhelyzetbe hozta a közgyűlést. Mindennél többletmunka áll elő. Jövőben semmi ilyet nem fogadnak el. A munka egy részének elhalasztását ellenzi, felhatalmazás megadásával együtt. A szegény munkások dolgozni akarnak, de nem adják meg a tisztességes bérüket. Régebben, mikor az építők nem voltak konzorciumban, soha nem volt bérharc. A város közönsége nem támogathatja a konzorciumot a munkásokkal szemben. (Zaj)

Gerő Armin főkapitány csak Halász és Szokoly beszédére válaszol. Rosz szolgálatot tesznek azok a munkásoknak, akik a tények ismerete nélkül szólnak a dologhoz. A tényállást nem ismerik. A békéltető bizottságot ő holnapra hívta össze, akkor valószínűleg meg egyeznek. Nem volna szabad ilyen lázító beszédeket mondani itt, hanem akkor tennének jó szolgálatot a munkásoknak, ha a munkára buzdítanák őket. O mint a békéltető bizottság elnöke, hiszi, hogy a munkások nem lépnek arra a térre, a hol a vér foly és a szurogy működik. Lesznek és vannak is izgatók, akik felláztatják a munkásokat; de ezek nem jó akarók. Helyeslés). Amikor a város humanusan gondolkodik s kiköti, hogy csak ők építsék a városházát, méltányosnak is kellene lenniük. Hol van ezért a hála? (Tetszés). Lehetnek megtevesztett munkások, de hiszi, hogy a tömeg belátja, mi a helyes és meg lesz a béke. A tanács végszükségre kéri a felhatalmazást, ha nem sikerül a békés egyezés. Ezt ő is megadja. Rámutat a multra, hogy a munkások érdekeit mindig szem előtt tartotta. Halász Lajos a sztrájk-vezérek élén jött ide . . .

Halász Lajos (felugrik): Azzal jövök, akivel akarok. Azok ép oly becsületos emberek, mint bárki! (Az asztalt veri. Zaj.)

Közbeiktállítás: Gyalázat az ilyen dolog.

Gerő Armin: Nem sértani akart a szavaival. De Halásznak czélja van . . .

Halász Lajos tulkiáltja az óriási zajt, az asztalt veri.

Közbeiktállítások: Ki vele! Ki kell vezetni! Abesz! Eláll! Lázió!

Elnöklő főispán: Halász Lajost rendretasítja.

Gerő Armin: A munkások érdekében tett eljárásomért van annyi érdemem, mint aki lázió. (Taps, éljenzés.)

A zaj csillapultával dr. **Gyémánt** Jenő azon indítványt tette, hogy a tanácsnak 30 nap múlva legyen joga az idegen munkások alkalmazását megengedni. A tárgyalások után látják, hogy melyik félnek volt igaza.

Pekanovits Imre a műszaki részt magyarázta s a tanács javaslatának ezen részét védi.

Dr. **Grósz** Menyhért a Gyémánt indítványát oda módosítja, hogy a várakozási határidőt 10 napban állapítsák meg. Ha ezt nem fogadnák el, úgy visszavonásig adják meg a tanácsnak a felhatalmazást.

A vita befejez etvén, a közgyűlés a terem kibővítését, s a toronyra nézve az olcsóbb tervet fogadta el; az ablakoknak tavasszal

leendő beállítását engedélyezte. Az idegen munkások alkalmazására vonatkozó felhatalmazást pedig a Grósz Menyhért indítványa értelmében adták meg, a 10 nap bejárásával.

A szikvizadó bérlete.

A szódavizadó bérletének évek óta huzódó ügye szintén óriási vitát keltett. A városi tanács javasolta, hogy az eddigi feltételek mellett újabb 6 évre adják ki a bérletet Feldmann Izidornak, azzal a kikötéssel, hogy a város ellen indított pert szüntesse be. Ezzel szemben Komlóssy József bőven és alaposan megindokolt külön véleményben fejtette ki, hogy a pertől nem félhet a város és a házi kezelés mellett tetemes anyagi haszna lenne a városnak.

Steiner M. Albert ellenzi a bérlét meghosszabbítását, mert a bérlő maga is gyáros és elnyomja a többi gyárost. Evenkint 1 milliónál több üveg szódavizet fogyasztanak s így a városnak tetemes haszna lesz a házikezelésből. A pertől nem fél, mert azt nem veszti el a város. De még ez a veszteség is bőven bejönne hat év alatt.

Gábel Jakab pártolja a szerződés meghosszabbítását

Dr. Sarkadi Lajos rámutat, hogy a perrel való fenyegetés csak mumus. A házi kezelés mellett van, úgy, hogy a szikvizadót mérsékelten emeljék. A szerződés meghosszabbítása monopoliumot teremt.

Dr. Kurländer Ede fél a pertől tanács javaslatát fogadja el.

Dr. Stocker József csodálkozik, hogy a város jövedelmét akarják fokozni, még sem foglalnak állást a házikezelés mellett. Rámutat arra az abszurdumra, hogy Feldmann állítása szerint a bérlettel tönkrement s most mégis 90000 korona kártérítésért perel s göröcsösen ragaszkodik a bérlethez. A szerződés nem szerződés, amíg a miniszter jóvá nem hagyja. A házikezelés mellett van, de ha ezt el nem fogadják, indítványozza, hogy nyílt árlejtést hirdessenek a bérletre.

Dr. Hoványi Géza a tanács javaslatát nem fogadja el. A külön véleményt olvassák fel! Ez kimutatja, hogy mielő haszon lenne a városra a házikezelésből. A pertől nem fél, mert a szerződést nem hagyta jóvá a miniszter s így nincs a városnak olyan kötelezettsége, amely kárral fenyegetné. Tehát a város anyagi érdeke jöhet csak szóba. A költségvetésnél minden krajczárt félve szavaznak meg tehát most, midőn ilyen jövedelemtől van szó, az elől nem zárkozhatunk el. Rámutat, hogy most a szikviz nem közegészségi cikk, mert kitűnő vizünk van. A jövő évi költségvetésüél adóemelés lesz szükséges; itt az alkalom, hogy más úton emeljük beveteleinket. Az a fogyasztási adó igazságos azért is, mert idegenek is fogyasztják s megoszlik a teher. A felemelés szükséges és igazságos. A bérlét lejár s az idő rövid, de a városnak joga van a jóváhagyásig a régi alapon kezelni az adót. A város fejlődik. Arra kell törekedni, hogy minden ilyen jövedelem közvetlenül a városé legyen. (Eljenzés.) Mérsékelt emeléssel a házi kezelést pártolja.

Dr. Dési Géza a bérlét meghosszabbítását pártolja.

Dr. Grósz Menyhért az emelés nélkül hajlandó a házikezelést elfogadni.

Balogh Dóme a házikezelés előnyét hangsúlyozza.

A szavazásnál 31 szóval 25 ellen, a tanács javaslatát fogadta el a közgyűlés.

*

Vésül még az orth. izr. hitközségnek engedték az iskola telekért járó 13632 korona tartozását.

Este 7 órakor elöklő főispán berekesztette a közgyűlést. A hátralevő ügyek tárgyalását ma délután folytatják.

UJDONSAGOK.

* **A Mátyás-szobor leleplezése.** Mind közelebb a nap, mely fényt áraszt kincses Kolozsvár városára. Vasárnap lehull Mátyás érc alakjáról a lepel s az ország színe java leteszi koszoróját a nagy igazságos lábaihoz. Az ünnepség megállapított sorrendje a következő:

I. Unnapi istentisztelet a Mátyás király-téri Szent Mihály-templomban. Kezdetre 9 órakor. A meghívottak a templom déli bejáróján át $\frac{3}{4}$ 9 óráig mehetnek a részükre fentartott helyekhez. II. Istentisztelet után fölvonulás a szobor előtt kijelölt helyekhez. Elhelyezkedés után délelőtt 10 órakor: 1. Szózat, éneklés az egyesült kolozsvári daloskörök. 2. Szólló Kálmán miniszterelnök beszéde. 3. A király képviselője, József főherceg engedélyt ad a szobor leleplezésére. 4. A szobor leleplezése. Himnusz. Előadják a kolozsvári egyesült daloskörök. 5. Hegedüs Sándor szoborbizottsági elnök a szobrot átadja a város közönségének. 6. Szvacsina Géza polgármester a szobrot átveszi. 7. József főherceg a szobrot Fadrusz János, a szobor alkotójának vezetése mellett megtekinti. 8. Mátyás király emléke. Dal Szóllósy Attilától. Előadják az egyesült daloskörök a m. kir. honvédszenekar kísérete mellett. 9. A fenségek elvonulása.

A napokban már megjelent a leleplezés alkalmából kiadott Mátyás király emléklap. Dr. Perl Alfréd szerkesztésében. A diszes album ára 50 fillér. Tartalmát pedig az irodalom és társadalom jeleseinek emléksorai töltik be. A szép kiállítású, tartalmas füzet méltó emléke lesz a nagy arányú kolozsvári ünnepeknek.

* **Megszökött rendőrkapitány.** Marosvásárhely kerületi kapitánya, Issekutz Gergely pár nap előtt a hivatalból elbocsátását kérte a polgármesteről. A polgármester gyanúlanul fölmentette a rendőrkapitányt szolgálatából, a ki erre nyomtalanul eltűnt a városból. Szökése után egész sereg szédelgése, sikkasztása és váltóhamisítása került a napfényre. Mintegy 3000 forint értékű hamis váltót hozott forgalomba. A diszes rendőrkapitányt mindenfelé körözik.

* **Tűz az épülő elmegyógyintézet teikén.** A késő esteli órákban nagy harangkongás verte fel a város lakosságát. Szájról-szájra terjedt a hír: tűz van! Első pillanatban a biharmegyei közkörház háta mögött felcsapó láng- és füstoszlop után itélve nagyra ítélték a veszélyt, de csakhamar híre terjedt, hogy a volt Kriszár-féle szőlőben nagymennyiségű széna gyult meg. A kár a vasuti vendéglőst sújtotta, mert a termény nem volt biztosítva. A tűz oka valószínűleg gondatlanság; ugyanis az elmegyógyintézet alapfalait rakó munkások dolgoznak most ott, s ezek valamelyike dobhatott el valami égő gyufát, mi aztán lángra lobbantotta a szénaboglyát. A kivonult tűzoltóság rövid 10 perc alatt lokalizálta a harapódzó lángokat s így minden nagyobb kárnak elejét vették.

* **A kinek sekije sincsen.** Szomorú dolog az, mikor valaki egyedül áll a nagyvilágon, Istentől kívül senki sem visel rá gondot és ha baj éri, meghal — nem hullajt könnyeket koporsója fölé senki. Ilyen szomorú, egyhangú élete volt Körmenyi Lajos napszámosnak. Nap mint nap vér és verejtékkel kereste kenyerét, dolgozott, fáradt önmagáért, mert családja nem volt, munka után hazamenván, a négy fal fogadta. Így volt ez minden nap. Az elmúlt napokban azonban a szüntelen dolgozó ember ereje megtört. Kezei, lábai felmondták a szolgálatot. Most hiába ment haza. Elelmet ny sem lett volna magának képes kereset hiján készíteni. Ógyelgett az utcán, bevászorogta a Külváros minden zugát, míg végre súlyos betegségben tegnap a Külváros egyik utcájában összerokadt. Délután bevitte a rendőrségre egy talpás. Innen pedig a teljesen elhagyott embert a közkörházba szállították, hol a halálal vivődik s nincs ágya körül seki, ki egy vigasztaló szót szólna hozzá. Szomorú történet, de való.

* **Egy hírneves francia író megtérése.** Az a még szelid renaissance áramlat, mely nemrégben Brunetiere, Lemaitre és Copée-t a keresztény eszmék táborába hajtotta, mint örömmel vesszük és regisztráljuk a hirt, legújabbban a francziák egy nevezetes férfiát szerzte meg a krisztusi ideálok számára. Paul Bourget-t, a hírneves regényíró, a párisi salonnélet e finom megfigyelőjét és festőjét. Első regényei a *Hazugságok* és *A modern szerelem fiziológiája* a legnyersebb realizmus egyében születtek. A későbbi keletti: *A tanítvány* cz. regényében már észrevehető, hogy a szerző lelkében az ellentét a modern gondolkodás lesújtó következményei és az emberi szfv ideálbeli szükségletei közt fokozatosan gyötrőbbé válik és a dekadens érzéki, kételkedő Bourget addig vergődött a tagadás hűvös vonzása és a hit vonzása között, míg végre teljesen megtért. Legújabb munkájában az *Elape*-ban már határozottan hirdeti, hogy a katholicizmuson kívül nincs üdvösség a földön.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután özv. Windisch Mártonné temetése. A temetésen igen nagy számmal voltak jelen az elhunyt tisztelői, a temetési szertartást Dencs János cz. kanonok végezte segédlettel, mely után a szebbnél-szebb koszorakkal borított masszív diszes érckoporsót feltekték a 4-es fogatú üveges halottas kocsihoz és megindult az impozáns gyászmenet a váradoszlási-temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték az elhunytat.

A koszoruk feliratai a következők:

Felejtethetlen édes jó anyáknak — Marzi és Béla.

Felejtethetlen szeretett anyáknak — leánya Lotti.

Szeretett sógornőnek — Máli.

Utolsó üdvözlétül — Lotti és Jolán.

Felejtethetlen Windisch néniének — Béla, Piroksa és Róza.

A jó néniének — Odön és Róza.

A jó Mácsi néniének — Lujza és Imre.

Utolsó üdvözlétül — özv. Pajor Józsefné.

A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata a legnagyobb pontossággal rendezte.

* **Külön vonat Kolozsvárra a Mátyás ünnep miatt.** A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a kolozsvári Mátyás szobor leleplezése alkalmából az előre látható nagy utasforgalom lebonyolítása érdekében a következő bennünket érdeklő intézkedéseket tette. A Nagyváradról és a nagyváradi—kolozsvári vonalról az ünnepélyre és az ünnepélyről ezen vonatrészre vissza utazók a következő külön személyvonatokkal fognak szállítani: *oda* Nagyváradról indul 12 én vasárnap reggel 2 óra 16 p.-kor és Kolozsvárra érkezik 7 óra 22 p.-kor. *Vissza* indul Kolozsvárról ugyancsak vasárnap este 6 ó. 27 p.-kor és Nagyváradra érkezik 10 ó. 54 p.-kor. A visszautazásnál kéretik a közönség, hogy a visszautazásra szóló térti jegyet már az elindulási állomás pénztáránál me váltani sziveskedjék. Ezen érti jegy Kolozsvárott 48 órai tartózkodásra jogosít.

* **81 éves anyóka öngyilkossága.** Özv. Szilágyi Sándorné 81 évig élte örömben, bűben e változékony életet s volt ereje a megpróbáltatások idején szenvedni egyik napot a másik után, de az utolsó évek kínos szenvedései kétségbeejtették a szegény anyókat s tegnap virradóra beteg ágyából felvászorogva az udvaron lévő vizes hordóba fojtotta magát. Erdei Ferenczné nevű unoka-hugánál lakott már évek óta, a Fűzes-utcán, elesett beteg. Az utóbbi időben mindinkább rosszra fordult állapota, úgy, hogy tegnapelőtt már félre beszélt s az éjszaka lázas állapotban kiment az udvarra s nem tért vissza többé.

A házbeliek hosszas keresés után az udvar végén lévő, vízzel telt petróleumos hordóban találták meg, felső testével a hordóba fordulva. Már ekkor halott volt. A helyszínén tegnap délelőtt Papolcay tb. főkapitány és Mayer László dr. vizsgálták meg a hullát. A halál okának megállapítása végett a hullaházba szállították, a hol fel fogják boncolni.

* **Furfangos betörő.** *Jelmovits* Márton Baross-utcai zsbárus üzletébe nem mindennapi módon törték be az éjszaka. A furfangos tettes a szomszéd ház udvaráról mázott az üzlet tetőzetére és felbontva a cserép fedelét, a padláson keresztül jutott a boltba, ahonnan a nyitott fiókokban lévő 240 koronát elemelve, a regényes uton távozott. A rendőrség a feljelentés után legott megindította a vizsgálatot, de még idáig nem jutottak nyomára a furfangos betörőnek.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR

Péntek: Svihákok (Premier.)

Szombat: Svihákok.

Vasárnap: (d. u. Lotti ezredesei.
este A régi szerető.

A haza. Tegnap Sardou nagyhatású történelmi drámáját, a *Le Fabriet* elvenítették fel színpadunkon. Kevés, de válogatott közönség nézte végig a német alföld hóhérjának Alba hercegnek zsarnoksága idején játszó szerelmi tragiédiát, melynek leleményes meseszövése, élénk pointírozása Sardou mester kezeire vallanak.

A szereplők igyekeztek az idegen történelemben játszó drámát a szenvedélyek igaz ábrázolásával közvetlenebbé tenni.

Kivált László Irén pokoli Dolorese emelkedett a többiek fölé. Szarvasi igaz szenvedélyessége, Peterdi nyugalmas játéka híven simulnak szerepükhöz.

Kovács pedig Alba herceghónéri zsarnokságát ábrázolta kellő erővel.

A rendezés bizony sok kívánnivalót hagyott. Sok ügytelenség a csoport jelenetekben, s nagy fogyatékoság a kiállításban.

— s.

A Jókai-est. A hétfői diszeldadás, melyet a Jókai-pár tiszteletére rendez a Szigligeti-színház, nagyon méltónak és szépek ígérkeznek. A költőkirály kedvenc darabjának, a *Szigetvári vértanúk*-nak első felvonása lesz a diszeldadás programjának első fele. E felvonásban László Irén, E. Kovács Mariska, Peterdy, Tóth Elek, Szarvasi, Bognár, Kovács stb. játszanak. A program második fele a *Czigánybárok*-nak, e legnépszerűbb Strausz operettnak szintén első felvonása lesz, melynek liberetója Jókai regényfémája után készült. Az operettnél Márkus Aranka, Székely Anna, Benkő Jolán, Czene Stefánia, Perényi, Bérczy, Szatmári s Pintér, ki Ottokár szerepét éneklé ezuttal, játszanak.

A svihákok. Ma, pénteken este lesz a premierje Ziehrer gyönyörű muzsikájú operettjének, a *Svihákok*-nak. A pompás operett még mindenütt hódított s bizonyosan kasszadarab marad a nagyváradi színház repertoárján is. Az operettnél a színház öt énekesnője s az egész operettművészet játszik. Holnap, szombaton megismétlik a darabot.

Géczy új darabja. Géczy István új darabja, a *„Régi szerető”* — mint már pár ízben jeleztük — vasárnap este kerül bemutatásra a nagyváradi színházban. A bemutatásra nagy ambícióval készülnek a darab szereplői. A népszínmű dalainak javarészt Hűvös Iván sze-

rezte s egy pár közülök már is népszerűsége tett szert.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 22.

Bérlet 10. sz.

Ma pénteken, 1902. október 10-én

Svihákok.

Nagy operett.

S Z E M E L Y E K:

Gilka Adolár, hercegnő	— — — —	Szathmáry Arpád
Muki von Radenstein, hadnagy	— — — —	Kulinyi Mariska
Rudi von Menggenheim, főhadnagy	— — — —	T. Pogány Janka
Mimi, táncosnő	— — — —	Bilkey Irén
Blitz Fritz	— — — —	Pintér Imre
Berta, a felesége	— — — —	Amon Margit
Malter Prem, festő	— — — —	Krasznay Andor
Roland, rendőrfogalmazó	— — — —	Kalmár Béla
Wandracssek, hivataloszolga	— — — —	Bérczy Gyula
Kampel, fogadós	— — — —	Bognár J.
Kampelné	— — — —	Benkő Jolán
Krepelka, karmester	— — — —	Vank István

HELYTARAK: Nagypáholy 7 ft. földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 ft 50 kr. Kőszek 1 ft 20 kr. Tümlászek, 1 ft. Érkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Érkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. H. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színpad 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7 órákor.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap szombaton, október 11-én

Svihákok.

Nagy operett.

Igazságszolgáltatás.

A levélhordó gyilkosainak semmisségi panaszokat elutasították.

Burger Károly pénzeslevélhordót Kolozsvárt, a múlt év január hó 15-én *Fridrich* Ferencz és *Szöcs* Gyula asztalos legények *Szabó* István vendéglős közbenjárásának segítségével meggyilkolták és kirabolták. *Fridrich* a gyilkosságot megelőző napon egy négy koronás postautalványt adott fel a saját czimére és ily módon a lakására csalta a levélhordót és ott *Szöcs*csel együtt baljával leütötte, aztán kirabolta. *Szabó* a pénzt adta a feladó-vevényhez.

Fridrich mielőtt a levélhordó megjelent a lakásban, a háziasszonyát is elakarta tenni láb alól, aztán egy harmadik bűntett is terheli a lelkét, mert a múlt év január havában kirabolta és meggyilkolta *Ignác*z Mártonnét is. Mindezekon kívül váltóhamisítással is vádolták. Mind a három gonosztevő hurokra került s a kolozsvári esküdtbírószak két napon át tárgyalta az ügyet.

A tárgyaláson *Fridrich* azzal védekezett, hogy ő nem akarta megölni a levélhordót, csak elkábitani, *Szöcs* azt állította, hogy ő az áldozathoz hozzá sem nyult, csak a pénzesutalványt írta alá.

A két vádlottat ekkor szembesítették, s *Fridrich* szemébe mondta *Szöcs*nek, hogy a mikor már a levélhordó a földönhevert, még üveggel bevverte a fejét. *Szöcs* ezt letagadta, mire *Fridrich* e szavakat mondta:

— Ugy menekedjek meg az akasztótól, kiáltotta — hogy igaz, amit mondtam!

A harmadik vádlott, *Szabó* István mindent konokul tagadott.

A bíróság hosszas tanácskozás után *Fridrich* Ferenczet halálra és ötven korona pénzbírságra, *Szöcs*öt 8 évi fegyházra, *Szabó* Istvánt pedig 15 évi fegyházra ítélte.

Szöcs az ítéletben megnyugodott, míg *Fridrich* és *Szabó* semmisségi panaszt jelentettek be. A panasszal tegnap foglalkozott a kir. Kuria I. büntetőtanácsa; előadó *Szegheő* Ignác bíró volt, a ki részletesen ismertette az ügyet.

Dr. *Nagy* Emil, *Fridrich* védője arra kérte a Kuria, hogy *Fridrich* büntetlen előéletére való tekintettel alkalmazza az enyhítő 92. §-t és a halálos ítéletet változtassa át életfogytig tartó fegyházra.

Dr. *Weisz* Ödön, *Szabó* István védője szintén az enyhítő szakasz alkalmazását kérte.

A Kuria a semmisségi panaszokat elutasította.

MULATSÁG.

Szabó munkások táncestélye. A nagyváradi szabó munkások és kisiparosok szakszervelete 1902. október 19-én vasárnap a kereskedelmi Csarnok összes termeiben válogatott egybekötött zártkörű őszi táncestélyt rendez a szakszervelet könyvtára javára, melyre czímet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté este 8 órákor. Belépti díj személyjegy 2 kor., előre váltva 1 kor. 60 fill. családjegy 4 korona. Jegyek előre válthatók a szakszervelet helyiségében, Schloszer, Elek, Czillér, Hegedüs czégekénél. Felülfizetések közszóval fogadtatnak és hiriapítóg nyugtáztatnak.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Írta: Stenklewicz Henrik.

111

Egyre több hallgatója akadt. Skrzetuski, noha tudta, hogy emberei barckészen állanak, még nem adta meg a jelet a támadásra. A csönd s éj, a lobogó tüzek, a vad alakok és a Potocki Miklóról szóló megszokott dal furcsa gondolatokat és érzéseket keltettek a lovag szívében és sóvárgó vágyakozást. Szívének alig hegedő sebei fölszakadtak, gyötörő fájdalom támadt lelkében az elveszett boldogság után. Elborongott, alatta pedig folytatta dalát az öreg hegedős.

Ki háboruzol: állj meg, szállj magadba, Hiába íjad, nyilad és puskád golyója! Ki kardot forgatott: mi sok lovag küzdött már. S elestek más kardjának bőséges csapásaitól. Oh állj meg, szállj magadba, vedd el gögöd, Aki Potokból indulsz büszkén el Harutába. Ártatlan vért gyilkolva ontasz, Felejtetted a királyt, az országgyűlést. Magad vagy az országgyűlés tenmagad egy személyben, S királyi módra pálcát hordasz.

Megint elhallgatott az agastyán s e perczben a Skrzetuski emberei alól kicsuszott egy kis kődarab. Legördült a szikla oldalán, nagy zajt csapva. A parasztok figyelmesen néztek a magasba.

Skrzetuski előrkézettnek látta az időt a támadásra s kilötte pisztolyát.

— Üsd, vágd, szurd, lödd! ordította. Harmadik ember puskája dördült megegy-szerre s egy golyó sem tévesztette el a czélját. Azután kardjukat a fogaik közé szorítva, mint a villám alácsúztak a meredek sziklafalon s rárogtak a megremült és összezavarodott parasztságra.

A szoros mindkét oldalán fölzugott már most a kiáltás.
— Üsd! vágd!

És a támadók és a támadottak egy nevet ordítottak: Jeremiás! oly váratlan volt a támadás, a rémülés oly rettenetes, hogy a parasztek, noha fegyver volt a kezökben, mégis alig védekeztek. Susogva, borzongva beszéltek már ugys, hogy a rettenetes Jeremiást a rossz szellem segíti s hogy a gonosz segítségével egyszerre több helyen is tud harcolni s most, hogy az irtózatoss név itt, a békés sziklafal között a visszhang szárnyán megsokszorozódva csöndült a fülök-höz, kihullott kezéből a fegyver. A szűk helyen különben sem igen használhatták volna hosszú nyársaikát és kaszáikat: mint a birkákat, úgy terelték a lengyelek magok előtt, hozzászorították a sziklafalhoz és nyugalommal, szinte gépiesen vagdalták le kezüket, fejüket hatalmas kardesapásokkal.

Kétségbeesésükben könyörgésre fogták a dolgot, de a támadók elé könyörgésre összekulcsoltan nyújtott kéz egy suhintasra a földre esett. Az erdő fölverte a viaskodás rettenetes zaját. A merészebbek nekivágtak a meredek sziklafalnak, fölhaszták rá, kisebeztek a kezüket és végre is valamennyien alábuktak, vissza a szorosba, kardok hegyébe. Némelyek megadással várták az elkerülhetetlen halált, mások irgalomért könyörögtek, akadt, aki eltakarta kezével a szemét, vagy arcczal a földre vetette magát, hogy ne lássa jönni a halált. És a kardesörgést és a haldoklók jajgatást tulkiáltotta a lengyelek ujjongó ordítása: Jeremiás, Jeremiás!

Az öreg dalnok marokra kapta a lantját és az első támadóját úgy vágta véle fejbe, hogy az földre roskadt. A másiknak elkapta a csapásra emelt karját és rettenetes ordítást kezdett.

Több lengyel rontott rá, hogy levágja, de Skrzetuski odakiáltott.

— Élte hozzátok elém!
— Megálljatok, hé, én nem vagyok paraszt! ordított siránkozva az öreg. En nemes ember vagyok, latinul beszélek! Sohse voltam dalnok, se hegdűs! Hagyjatok már ti zsványok, ti gazemberek!

Skrzetuski, akinek ösmerős volt ez a hang, egy pillantást vetett az öreg arczára, aztán fölfordított, hogy elhallgatott mellette minden más kiáltozás.

— Sagloba!
Rávetette magát, megrázta, tépte és lázas mohósággal faggatta.

— Hol a hercegnő? Hol van Heléna?!
— El. Egészséges. Biztos helyen van, nyögte az öreg. Csak hagyj már békén, hiszen a lelketem is kirázod!

A lovag, akit sem a fogság, sem a sok seb és a rengeteg fáradalom, de még a rettenetes Burdabut sem bírt le, most csak leesett a lábáról. Karja aláhanyatolt, homlokát kiverte a verejték, térdreerogyott, aztán a tenyerébe préselte az arczát és így maradt boldogan zokogva sokáig. Majd az ég felé tekintett: hálát adott az ég Urának.

A parasztokkal ezalatt végeztek a lengyelek. A legtöbbjét levágták, néhányat megkötözték, hogy a hóhér kezére adják, vagy kiválaszták őket. A harc véget ért, a zaj lecsöndesült. A katonák vezérok köré gyűltek s aggódva látták, hogy mozdulatlanul térdel. Csak akkor nyugodtak meg, mikor az ég felé fordítá arczát, amely ragyogott, mint a reggeli napsugár.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Arverésen meggyilkolt ügyvéd.

Budapest, okt. 9. (Saját tud. táv.)
Glück Mór szállósi ügyvéd Orosziban Sivonyik Györgynél bírói végrehajtást eszközölt. Glück Mór Mezei bírósági végrehajtóval érkezett a községbe, s mikor a lefoglalt buzakészletre került a sor, Sivonyák esedezve kérte az ügyvédet, hogy a kenyérre valót ne vigyék el, de Glück mit sem hallgatott a siránkozó

ember szavára, hanem mindent eladatott. Mikor ám kocsira ültek, hogy távozzanak, Sivonyik ablakából két lövés dördült el. Az ügyvéd holtan bukott ki a kocsiból. A végrehajtó kiugrott és elmenekült. A gyilkos Sivonyik legény fia volt, kit nyomban letartóztattak.

Mozgolódó anarkisták.

Budapest, okt. 9. (Saj. tud. táv.)
A koppenhágai rendőrséget névtelen levélben értesítették, hogy egy anarkista csapat Dániába indult, hogy a dán király látogatására ott időző özvegy czárné ellen merényletet kövessenek el.

A bányász-sztrájk.

Páris, október 9. Hír szerint Combes miniszterelnök táviratilag utasította a bányász-sztrájkban érdekelt 12 megye prefektusait, hogy tegyék meg mindazokat a katonai intézkedéseket, melyek ilyen esetben megleendőek. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

10 000 koronát nyert: 27086.
5000 koronát nyert: 2265.
2000 koronát nyertek: 1407 5119 13081
15665 18028 19523 32610 35854 31886 39257
48466 51758 53787 55783 64115 70533 76942
79390 80561 83168 84084 87903 90029 90388
96460 99239.
1000 koronát nyertek: 394 400 8624
9249 14200 14479 15415 18883 24391 25753
27861 30587 30933 31748 33016 33525 39044
41800 43179 34105 46566 46902 48987 49663
53087 53111 54074 55770 57623 65874 60953
71422 71720 72674 73136 75073 76064 77890
78828 81351 81539 85200 88408 90287 67904.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsdei jelentés.

— A Tőzszei érdekl. távirata. —

Helyesítések.

Budapest, okt. 9.	
Buza októberre	8 01
Buza áprillisa	8 98
Tengeri	5 16
Rozs okt.	6 53
Zab ápr.	6
Káposzta, reppsa, stb.	96

Értéktárgyak.

Budapest, okt. 9.	
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasút	—
Rünamur	509.50
Magyar jelhez	213.—
Sárvíz	—
Wagon-hitel	—

Hivataltas arányok

a budapesti aró- és ártéktőzsdén 1902. okt. 9-én

Magyar aranyjárdék 4%	120 —
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,5%	—
Magyar vasúti kölcsön kasszában 2,5%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-80	—
Magyar földteremtésügyi kötvény 4%	98 —
Halmérségi jog megváltási kötvény	100 —
Hörvath-üzemföldteremtésügyi kötvény	97.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	204.—
Tőzsdébevitel	100 —
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	150.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	723.50
Osztrák hitelintézet részvény	714 —
Párisi visita	95.15
20 jrrnkos arany (Napoleon'dor)	1.03

Németbirodalmi márka	117 —
Londoni visita	289.40
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindennemű alakításokat és javítást elvállal.
Telephon 409. szám. 150

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utczai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében. 294

Homlokzat vakoló kőművesek

kerestetnek 2 frt napibér mellett.

Felvétel iránt jelentkezhetni a városház építési irodában. 336.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utczá) egy első emeleti utczai lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alkoven, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kö. rözsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltöket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bémer-ter.

<p>Tennis flanel szép kivitelben 16 kr.</p>	<p>Színes mosó barchettek 17 krtól.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>Az ujonnan berendezett női- és gyer- mek confectio raktár.</p> <p>Dús választék. Eredeti modellek.</p>	<p>Fekete és szí- nes blous sely- mek legujabb kivitelben 60 krtól 4. frtig.</p>	<p>Alkalmi vétel férfi gallér mig a készlet tart 10 kr.</p>
<p>Fehér zsinór és pique barchetek óriási választékban 25—90 krig.</p>	<p>Wallerstein Fülöp Fiai</p> <p>Fiók üzlet: Nagyvárad, Bémer-ter. Fiók üzlet: Kisvárd.</p> <p>Debreczen. Kisvárd.</p>			<p>Óriási választék angol női divat kelmékben gyö- nyörű kivitelben.</p>
<p>Franzia delai- nek 39 krtól. Valódi prágai keztük 88 kr.</p>	<p>ÉRTEBITÉS</p> <p>a közeledő idényre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra kerülő</p> <p>alkalmi vételekről,</p> <p>melynek szives meglekintésére tisztelettel meghivjuk a n. é. vásárló közönséget.</p>			<p>Franzia gyapju flanelk, blous és pongyoláknak.</p> <p>Férfi ingek leg- jutányosabb árakban, kézelő 20 kr.</p>
<p>Vászon fehér és asztalneműek elismert legelő- győsebb árakban</p>	<p>Szolid szabott árak. =====</p> <p>Túlfizetés teljesen kizárva.</p>			<p>Csödtömeggől vásárolt minden- nemű férfi szöve- tek rendkívül előnyös árakban.</p>
<p>Egy hat sze- mélyes teríték asztalkendőkkkel 1.20.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dus választék. Eredeti modellek.</p>			<p>Szőnyeg, függöny ágyterítők, flanel takarók a leg- nagyobb választékban.</p>
<p>1 vég vászon 3.90—100 frtig.</p> <p>Valódirumburgi, Irhoni és creas vásznak, Schroll siffonok nagy választék- ban.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dus választék. Eredeti modellek.</p>			<p>Futó szőnyegek 18 krtól 3 frt 50 krig.</p>
<p>Mennyasszonyi kelengyék remek kivitelben készítünk 5000 frtig.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dus választék. Eredeti modellek.</p>			<p>Ebédülő szőnye- gek 2 frtől 200 frtig.</p>